

ŠESTI BLOK

MEJNIKI

Dokumentarna drama

pisec

PeteRezman

I. BLOK

ROVTARSKA FARA SVETE TROMBE

FELIKS SMEH, Martin nezakonski sin, 13 let.

MARTA SMEH, samska mati samohranilka, dninarka, 33 let.

VOLBENK, kaplan, 38 let.

Cerkev svete trombe na Rovtah. Leto 1956.

/To leto pričneta v Kotlini obratovati prvi in drugi blok napredka, oba skupaj 60 Mega./

Marta in Feliks prideta v cerkev. Ona s pisano ruto, zavezano pod brado in rahlo sklonjeno glavo. Sin pol koraka za njo, bolj drobnih, drsajočih korakov. Zamaknjen je v stropno poslikavo, na kateri izstopa svetopisemski prizor rušenja Jerihe.

*

FELIKS: Mama, a vidiš...

MARTA: Pssst! Tu se ne...

FELIKS: (*Šepetaje.*) ... a vidiš tiste, ko eni muzikanti. Zlate trombe imajo!

MARTA: (*Šepetaje.*) Psssst! Ja, vem. Samo to niso muzikanti! To na vojsko kličejo. Zide podirajo s trompetami. To so vojaki...

FELIKS: Aha... samo so lepe trobente.

Saj vem, da niso muzikanti, da so ko eni vojaki. To igrajo, da so Jeriho porušili.

MARTA: Jeriho?

FELIKS: Razvrata. Mesto razvrata. Z zlatimi božjimi trombami so ga...

MARTA: Psssst! Tu se ne... (*Premolk.*)

Tu ga boma počakala. (*Ustavita se pri stranskem oltarju.*)

VOLBENK: (*Pride vihavo, hitrejših in daljših korakov in se ustavi tik ob Marti.*)

Marta..., draga Marta...

MARTA: Psssst! To smo...

(*Namigne z glavo proti glavnemu oltarju.*) Tu smo..., pa ja vete...

VOLBENK: Hvaljen Jezus...

MARTA in FELIKS: Na vekomaj.

VOLBENK: (*Poklekne na eno koleno, se prekriža in za hip skloni glavo, obrnjen proti glavnemu oltarju. Ponovi z bolj trpečim glasom.*) Draga Marta...

MARTA: Volbenk..., gospod kaplan..., dragi oče. Tu sma. Z mojim sinom...

VOLBENK: Mhm. Poslušam, Marta...

MARTA: Gospod kaplan..., (*skloni glavo,*) dragi oče, sina sem pripeljala..., saj si lahko kar mislite, zakaj. Tako mlad je še, pa sem ga zalotila, eem... Kako naj rečem?

VOLBENK: (*Razklene v molitev prepletene dlani na prsih, skloni glavo in si s palcem ter kazalcem levice prične drgniti obrvi tako, da si prekrije oči.*)

MARTA: Oče! Poglejte ga. Tako nedolžno je videti..., pa tako nemaren.

VOLBENK: Nemarnost sinova, otrokova, je tudi zaradi vzgleda staršev..., in drugih. Odrasli si ne morejo kar tako umiti rok!

MARTA: Saj jaz se nič ne izmikam.

Pa ja vete, kako je z njim..., da nima očeta. Se bom spokorila tudi jaz za svoje. Za vse grehe se bom spovedala.

VOLBENK: Naj bo v božja ušesa položeno in glej, da ne pozabiš. Grešniki smo vsi!
(*Položi desno dlan na Feliksovo glavo.*)

Ti pa..., koliko si star?

FELIKS: (*Molči.*)

VOLBENK: (*Marti.*) Koliko je že star?

MARTA in FELIKS: Trinajst...

VOLBENK: (*Začudeno.*) Toliko že..., hočem reči, tako mlad še..., pa že...

MARTA: Že! Saj sem na svoje oči videla! (*Se prekriža.*)

VOLBENK: (*Objame z desno roko Feliksovo glavo in si jo nežno prižeme na prsi.*) Z mano stopi. V spovednico.

(*Marti.*)

Ti pa ta čas..., rožni venec.

MARTA: Oče, težko je, ko sem sama. Če bi imela moža..., bi laže shajal tudi z njim. Pa je vojska vse pobrala...

VOLBENK: Vojska ja..., potem pa še antikristi!

Rožni venec moli, grešnica. Vsi smo grešniki, saj sem rekel.

Vem, da bi rada imela moža. Vsaka bi ga rada imela, a potrpeti je treba, tudi če ga ni. In zato otroka toliko bolj paziti. Kot devica Marija..., a je ona imela moža? Ni! Vidiš..., od svetega duha je spočela našega odrešenika..., zato! Marijin, rožin venec moli!

MARTA: Rožnkranc..., kateri del?

VOLBENK: Kar od začetka. S taveselim začni.

VOLBENK in FELIKS: (*Vstopita v spovednico. Volbenk nalahno potisne Feliksa v utesnjeni prostor. Vrata za njima se zaprejo.*)

MARTA: (*Pade na kolena, moli počasi in s pretiranim naglasom.*)

Verujem v boga očeta, očeta..., očeta vsemogočnega stvarnika nebes in zemlje in v Jezusa Kristusa, sina njegovega edinega, gospoda našega, ki je bil spočet od svetega duha, rojen iz Marije device, trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil in bil v grob položen, šel pred pekel, tretji dan od mrtvih vstal, šel v nebesa, sedi na desnici boga očeta vsemogočnega, od odndod bo prišel soditi žive in mrtve, verujem v svetega duha, sveto katoliško cerkev, občestvo svetnikov, odpuščanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje oče..., oče naš, ki si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo, zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji, daj nam danes naš vsakdanji kruh in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom in ne vpelji nas v skušnjava, temveč reši nas hudega, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava Marija, milosti polna, gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami, blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus, ki si ga devica od svetega duha spočela, zdrava...

(*Vrata spovednice se odpro, iz nje stopi Volbenk z dvignjeno glavo, za njim ponižno Feliks. Marta se nejevrno ozre vanju.*)

A sta že!?

VOLBENK: Spovedan. In spokorjén...

MARTA: Feliks...!?

FELIKS: (*Prikima materi.*)

MARTA: (*Volbenku.*) Pa nič nisem čula, da bi molil?

VOLBENK: (*Povzdigne rahlo glas.*) Saj pravim, da je spokorjén!

(*Feliksi.*) No pa zmoli še kesanje. Eno zase, eno pa za tvojo mamo, da bo laže s tabo shajala... No!

FELIKS: (*Zdrdra.*) Moj bog žal mi je, da sem grešil, žal mi je zato ker sem z grehi zaslužil tvojo kazen, posebno pa mi je žal, ker sem razžalil tebe, ki si moj najboljši oče in vse ljubezni vreden, trdno sklenem, da te ne bom več žalil, pomagaj mi po gospodu našem Jezusu Kristusu, moj bog žal mi je, da sem grešil, žal mi je zato ker sem z grehi zaslužil tvojo kazen, posebno pa mi je žal, ker sem razžalil tebe, ki si moj najboljši oče in vse ljubezni vreden, trdno sklenem, da te ne bom več žalil, pomagaj mi po gospodu našem Jezusu Kristusu, amen.

MARTA: (*Poljubi Volbenku roko.*) Gospod, gospod kaplan..., oče. Gospod oče, hvala!

VOLBENK: Že prav, že prav. Pojdita zdaj z bogom.

MARTA: Bogu hvala.

VOLBENK: Na veke vekov...

MARTA: Amen, pa oglasite se še kdaj, gospod..., oče.

VOLBENK: Bom, bom, Marta. Bom.

(*Ji naredi križ pred obrazom, poklekne v slovo k oltarju, se prekriža in odide v zakristijo hitrih korakov, kot je prišel na začetku.*)

II. BLOK

INTERNAT ŠOLSKEGA CENTRA BLOKOV NAPREDKA

FELIKS SMEH, novinec v internatu Šolskega centra Blokov napredka, 16 let.

CENE FAKIN, vzgojitelj v internatu ŠCBN, 41 let.

Dijaška soba v internatu ŠC Blokov napredka v Kotlini. Leto 1959

/To leto prične obratovati tretji blok napredka, 75 Mega./

Feliks po končani osnovni šoli zapusti Rovte in se odpravi v šolski program »nadzornik kopačev premoga« za Bloke napredka v Kotlini. Nastani se v internatu Šolskega centra Blokov napredka, kjer je poskrbljeno za vse potrebe učencev. Kot vse, tudi Feliksa namestijo v skromno opremljeno dvoposteljni sobi z enonadstropnim pogradom.

*

FELIKS: *(Postilja spodnji pograd.)*

CENE: *(Brez trkanja in brez besed tiho vstopi, ne da bi ga Feliks opazil.)*

FELIKS: *(Se zdrzne, ko zagleda Ceneta.)* Oj?!

CENE: Za domovino;

FELIKS: *(Ga molče gleda.)*

CENE: S Titom naprej, se odgovori. Za domovino, s Titom naprej. A si že pozabil?

FELIKS: Tako smo morali v šoli govorit.

CENE: Saj tukaj je tudi šola, kaj pa misliš?

FELIKS: Jaz sem mislil, da je šola tam, ko je pouk... Tukaj pa se spi in je in uči...

CENE: Seveda! Samo da je tukaj tudi tako kot v šoli. Vse je isto!

Za domovino...

FELIKS: S Titom naprej!

CENE: Tako! Za vse to velja. Tudi za višje letnike, čeprav mislijo in ti boš prav gotovo tudi tako mislil, da v višjih letnikih tega ni treba!

(Premor.)

Zdaj si še sam v sobi.

FELIKS: Ne vem?

CENE: Pa ti jaz povem! Jaz to določam. To je odvisno od mene.

Eni so raje sami v sobi, drugi imajo raje, da niso sami. Kaj pa ti?

FELIKS: Ne vem?

CENE: Kako ne veš!

FELIKS: Ne vem, ker sem bil vedno sam. Mislim..., z mamom. Ne vem kako je, če bi imel svojo sobo in bi bil potem še v njej kdo drug. Kot brat. Ne vem, kako bi bilo?

CENE: Pa ti jaz povem, da je bolje, če si sam!

Od začetka še ne, potem si tukaj vsi želijo, da bi bili v sobi sami. Navadno to ne gre. Je premalo prostora. Če pa je že kdo sam, o tem odločam jaz. To si zapomni!

FELIKS: *(Molči.)*

CENE: Ti boš zdaj še nekaj časa sam.

FELIKS: V redu.

CENE: V redu? A se sploh zavedaš, kako fajn je to!?

FELIKS: Ne vem...

CENE: No ja... Boš že vedel čez čas. Če še boš sploh sam...!?

FELIKS: *(Molči.)*

CENE: Pa ti..., misliš da bi lahko nadziral kopanje premoga za naše bloke napredka? V jami, globoko pod zemljo!

FELIKS: Ne vem? Mislim, da bi lahko.

CENE: Bi, ali boš?

FELIKS: Bom poskusil.

CENE: Težko bo. V jami je vroče, vlažno, slab zrak, stisnjeno, ...

FELIKS: Saj je bilo tam gori tudi težko, na Rovtah. Na gruntu sem garbal.

CENE: *(Začudeno.)* Z grunta si?

FELIKS: Pa ne našega. Mi nič nimamo. Zapstoj sem garbal. Za druge.

CENE: Aha. *(Premor.)* Tukaj ne bo zastoj.

FELIKS: *(Molči.)*

CENE: Težko je, veš.

FELIKS: Bom videl.

CENE: Bom jaz videl! Te bom pogledal.

Sleči se.

FELIKS: Slečem?

CENE: Ja. Da ti vidim mišice.

FELIKS: *(Se sleče do pasu.)*

CENE: Spusti hlače.

FELIKS: *(Odpne hlače in jih spusti pod koleno.)*

CENE: Spodnjice...

FELKS: Kaj?

CENE: Gate tud!

FELIKS: *(Obotavljajoče potisne spodnjice čez stegna in kolena do spuščениh hlač.)*

CENE: *(Gre počasi okoli Feliksa in ga tipa po mišicah. Videti je zadovoljen. Potem stopi preden, zajame od spodaj v dlani moda in penis ter mu narahlo potežka genitalije.)*
Lepega imaš...

FELIKS: Kaj!?

CENE: Ja. Lepo si raščен. Škoda te je za v jamo.

FELIKS: Ne vem? Ne zastopim.

CENE: Boš že razumel... *(Poklekne predenj in vzame v usta njegov penis.)*

FELIKS: *(Otrpne.)*

CENE: *(Mu posesa penis in pogoltne seme. Potem se počasi dvigne, se nasloni na zgornji pograd, se obrne stran od Feliksa in skloni glavo. Nekaj časa molči.)*

FELIKS: *(Se čez čas vzdrami, pade na kolena in sklone roki v molitev. Prične drdrati.)*
Moj bog žal mi je, da sem grešil, žal mi je zato ker sem z grehi zaslužil tvojo kazen, posebno pa mi je žal, ker sem razžalil tebe, ki si moj najboljši oče in vse ljubezni vreden, trdno sklenem, da te ne bom več žalil, pomagaj mi po gospodu našem...

CENE: Kaj delaš!?

FELIKS: Kaj?

CENE: Moliš!

FELIKS: Ja...

CENE: Kaj..., zakaj!?

FELIKS: Potem sem moral vedno moliti. Skupaj sva molila, v spovednici.

CENE: Po čem...!?

FELIKS: Po tem...

CENE: Aha! V cerkvi si to...?

FELIKS: Ja.

CENE: Pa prav v cerkvi? Notri...?

FELIKS: V spovednici, saj sem rekel...

CENE: V spovednici?! O ti baraba, farška. Baraba...

FELIKS: Vem! Zato potem molim, da se znebim greha.

CENE: Nisi ti..., baraba! On je, baraba farška! Kdo je? Kje je bilo to? V Rovtah!?

FELIKS: Ja. V spovednici. V cerkvi. Z očetom, s kaplanom.

CENE: Kako se piše!?

FELIKS: Volbenk. Oče Volbenk ga kličemo. Ne vem, kako se piše.

CENE: Ha, bom že zvedel. Oče Volbenk. Rovtarski kaplan. Bom že zvedel. Ta bo še molil pokoro. Bo videl hudiča in boga naenkrat!

(Sikne v Feliksa.) Kako dolgo pa že..., ti ga je cuzal?

FELIKS: Saj on ni...,

CENE: Kako da ne?!

FELIKS: Jaz sem moral...

CENE: O, ti svinja! Baraba izkoriščevalska.

FELIKS: Pomagal je nama, z mamó. Težko je na Rovtah. Nič nisma imela.

(Molk.)

CENE: In potem sta molila...

FELIKS: Ja. Kesanje..., ali pa svetega angela.

(Zadrda.) Sveti angel varuh moj, bodi vedno ti z menoj, stoj mi noč in dan na strani...

CENE: Tihooooo! Da te ne čujem nikoli več!

(Molk)

CENE: Kaj bova zdaj?

FELIKS: *(Molči.)*

CENE: Obleči se, no...

FELIKS: *(Potegne čez zadnjico spodnjice in hlače in ostane gol do pau.)*

CENE: Takole bova. V sobi boš sam. Nekaj časa. Jaz te bom osebno vzel v roke, da odženemo te rovtarske, te cerkvene navade iz tvoje glave.

Drugačnih molitvic te bom naučil. V mladinsko organizacijo boš šel!

FELIKS: Kaj pa šola...

CENE: Seveda šola tudi! Mladinska organizacija je za zraven! Glej, da se mi ne boš izmotovilil. To bodo prostočasne aktivnosti!

FELIKS: Jaz sem pa misli, da bi...

CENE: Jaaaa!?

FELIKS: Da bi v prostem času, če bi lahko..., bi se vpisal k pihalni godbi blokov napredka.

CENE: Kaj pa igraš?

FELIKS: Na trobento bi igral.

CENE: A znaš?

FELIKS: Ne. Učil bi se trobento. Pri godbi.

CENE: Lahko, zakaj pa ne. Za vse boš imel čas, če se boš pridno učil! Za šolo, za uk, za mladinsko organizacijo in za trobento. Za vse boš imel dovolj časa!

(Premolk.) Ampak v sobi boš sam in da mi ne omeniš več očeta!

FELIKS: Saj ga nimam.

CENE: Mislim tistega kaplana!

FELIKS: Volbenka?

CENE: Ja. Volbenka. Da si ga izbiješ iz glave.

Zdaj bom jaz tvoj oče!

*

Isti prostor čez kakšna dva meseca.

CENE: *(Z levico sloneč na zgornjem pogradu, obrnjen stran od Feliksa. Glavo ima sklonjeno.)*

FELIKS: *(Si brezbrizno, rutinsko zaklepa hlače, se opaše ter poravnava srajco za pas. Ravnodušno.)* Tovariš...

CENE: *(Molči.)*

FELIKS: *(Čez nekaj trenutkov ponovi.)* Tovariš!

CENE: *(Hip za tem se zdrzne in dvigne glavo.)* Ja?

FELIKS: Tovariš, rad bi vam nekaj povedal. Samo se bojim, da bote hudi.

CENE: Povej! Ne bom hud, če ni kaj takega, da bi ne bilo prav.

FELIKS: Ne vem, a je prav da tožim? V rovtarski šoli smo tožngrošerje prebutali.

CENE: Koga?

FELIKS: Tožngrošerje, ki so tožili tovarišici. Pa največkrat so tožile punce. Samo da punc nismo topli.

Zato ne vem, če bi povedal. Nočem biti tožengrošer.

CENE: Ne, ne, povej, povej. Je že prav, da poveš, kar ni prav. Povej, kaj imaš za bregom?

FELIKS: Zaradi godbe sem mislil, ko ste mi obljubili, zdaj pa...

CENE: Kaj, a se nisi vpisal? Kapelnik mi je rekel, da lahko prideš, čeprav je bilo že pozno...!

FELIKS: Ja, čeprav je bilo baje že prepozno, sem se lahko vpisal. Je povedal kapelnik, da ste mu rekli. Samo...,

CENE: (*Nestrpno.*) Samo kaj zdaj!?

FELIKS: Kapelnik je rekel, da ima dovolj trobent..., hočem reči, da nima več nobene trobente.

CENE: Kaj torej? Ima, ali nima trobente zate?

FELIKS: Ima dovolj učencev za trobento in nima več nobenega inštrumenta, da bi jaz lahko vadil doma, mislim, tukaj, v internatu.

CENE: A to je?

Pa kakšen drugi in inštrument! Tuba, trombon, klarinet?

FELIKS: Vse je že oddano.

CENE: Če si rekel, da te je sprejel!? Kako, če zdaj praviš, da je vse oddano?

FELIKS: Sprejel me je za boben.

CENE: No! Če ne boš trobental, boš pa bobnal!

FELIKS: Ne. Tudi ne. Ne bom bobnal.

Vozil ga bom, ne bobnal po njemu. To sem vam hotel povedati?

CENE: Kaj?!

FELIKS: Vpisal me je h godbi, da bi ga vozil. Imajo tako velik boben, da ga bobnar ne morenosti, ker ne bi videl čez njega! Zato je boben na vozičku in jaz bi ga vozil. Zdaj pa ne vem...?

CENE: Kaj ne veš!?

FELIKS: Ne vem, a bi delal to? Vozil veliki boben na vozičku?

CENE: Seveda boš vzel ta voziček in vozil veliki boben. Tako boš prišel do trobente. Ne gre vse gladko. Potrpi.

FELIKS: Ne vem. Vsi so se mi smejali..., ko sem rekel, da bi rad igral na zlato trombo in ko je potem kapelnik rekel, da me bodo dali za voziček in da lahko vseeno hodim na vaje. Kaj bom hodil na vaje? Samo druge poslušat?

CENE: Ne! Zato, da boš v godbi...

FELIKS: Vozil boben.

(*Molk.*)

FELIKS: Ne vem, no. To se mi zdi brez veze, tovariš...

CENE: Ni brez veze.

To šolsko leto boš vozil boben, drugo leto pričneš s trobento.

FELIKS: Če ne bom prestar..., že zdaj sem menda prestar, je še rekel kapelnik. Prestar za začetnika. Prestar za trobento.

CENE: Potrpi. To leto. Potem boš pa videl, kako bo. Ni vedno tako, kot si mislimo, da bi bilo fajn, da bi bilo. Boš pa imel več časa za mladinsko organizacijo.

In če se boš izkazal pri mladincih, boš lahko prej šel v partijo.

FELIKS: V komunistično partijo? Med tovariše!

CENE: Ja! V zvezo komunistov! To je še boljše kot trobenta. Partija je več kot zlata tromba!

III. BLOK

NAJVIŠJI NEBOTIČNIK V KOTLINI

FELIKS SMEH, novimenocani poverjenik sindikata Blokov napredka, 29 let.

SLAVA SMEH, rojena Rovtar, Feliksova žena, 32 let.

SLAVKO SMEH, dojenček, Feliksov in Slavin sin, 1 leto.

Družbeno, kadrovsko stanovanje v najvišjem nebotičniku v Kotlini. Leto 1972.

/To leto prične obratovati četrti blok napredka, 275 Mega./

Feliks je leta 1963 zaključil šolanje nadzornikov odkopavanja premoga za Bloke napredka. Praktični del šolanja je opravljal z učenci za kvalificirane kopače. Pri delu se je izkazal kot zelo spreten in je tako z malo porabljene energije dosegla visoke učinke.

Kot odličen maturant je bil nagradno dodeljen v mladinsko delovno brigado za reševanje po potresu v Skopju. Tudi tam se je zelo izkazal z istimi lastnostmi. Po vrnitvi se je nastanil v samskih domovih Blokov napredka v Kotlini in se zaposli kot nadzorniški pripravnik. Zelo aktiven je bil v mladinski organizaciji. Leta 1965 je odšel na služenje vojaškega roka v šolo za rezervne vojaške oficirje v Bilečo. Vojaški rok je odslužil leta 1967. Na predlog predpostavljenih je prekinil pripravništvo za nadzornika in se za dve leti aktiviral kot poklicni sekretar mladinske organizacije. Iz jame se je preselil v upravno zgradbo Blokov napredka. V pisarnah se je po dolgih letih odsotnosti z Rovt srečal s tri leta starejšo sosedo Slavo Rovtar. Zbližala sta se in se leta 1970 poročila. Naslednje leto sta zaradi Feliksove začasne službe sekretarja mladine in Slavine nosečnosti, dobila v najem, za nedoločen čas, novo enosobno kadrovsko stanovanje.

*

(Pozno popoldne.)

SLAVKO: *(Spi v pleteni košari.)*

SLAVA: *(Sedi ob košari v spalni srajci in bere knjigo.)*

FELIKS: *(Vstopi, pod pazduho nosi aktovko. Gre naravnost k Slavi in jo objame.)*

SLAVA: *(Ljubeče vrne objem.)*

FELIKS: *(Narahlo potrese košaro.)* Prišel je njegov prvi rojstni dan.

SLAVA: *(Mu položi kazalec na ustnice. Šepetaje.)* Zaspal je...

FELIKS: *(Nemo prikima.)*

SLAVA: *(Nemo nakaže, da bi tudi sama rada spala.)*

FELIKS: *(Nagajivo odkima in namigne nase.)*

SLAVA: *(Skomigne, da ga ne razume.)*

FELIKS: *(Ponovno namigne nase, se nameri proti njej in jo s kretnjo vabi k sebi.)*

SLAVA: *(Se odzove in naredi korak proti njemu.)*

FELIKS: *(Na dosegu rok pokaže na svoja usta in trebuh, češ da bi jedel.)*

SLAVA: *(Razgali prsi in mu jih ponudi v sesanje.)*

FELIKS: *(Se s poljubom prisesa na eno in potem še na drugo prsno bradavico.)*

SLAVA: *(Se prepusti poljubom.)*

FELIKS: *(Se vzravna in nadaljujeta s poljubljanjem na usta. Ves čas mečka njene gole prsi.)*

SLAVA: *(Čez čas se odmakne in zapne spalno srajco.)*

FELIKS: *(Pristopi in ji zapne zadnji gumb pod vratom.)*
(Objameta se preko ramen in gledata sina v pleteni košari.)

FELIKS: *(Namigne Slavi da bi odnesla košaro s spečim sinkom vred v drugi prostor.)*

SLAVA: *(Se nemo upira češ, da bi šla raje spat.)*

FELIKS: *(Prime na eni strani rob košare in nalahno dvigne ter nemo kima Slavi, naj pomaga.)*

SLAVA: *(Se ukloni Feliksu.)*

SLAVA in FELIKS: *(Odneseeta košaro s spečim dojenčkom v drugi prostor.)*

FELIKS: *(Se kmalu vrne, vzame aktovko, brska in izvleče papir ter se ozira za Slavo. Čez čas šepetaje pokliče.)* Slava! Kje se skrivaš?

(Molk.)

FELIKS: *(Šepetajoči klic.)* Slava...

SLAVA: *(Pride čez nekaj časa.)* Res bi rada šla spat. Ves dan sem pokonci.

FELIKS: Saj boš šla. Bova šla! Tudi jaz sem ves dan pokonci...

Res pa je, da mi je prejle vino malo pognalo kri.

SLAVA: Pil si? Vino?

FELIKS: Malo. Malo smo šli s tovariši iz našega nadstropja, spotoma, do bifeja...

SLAVA: *(Nagajivo.)* Saj se mi je zdelo, da si malo bolj navit, kot običajno...

FELIKS: (*Dvigne neko listino Slavi pred oči.*) Tole smo zalili, malo... Preberi!

SLAVA: Sem mislila, da ste nazdravili Slavkov prvi rojstni dan!

FELIKS: Nisem pozabil, brez skrbi! Ampak s tovariši smo nazdravili temu. A ne boš prebrala?

SLAVA: Bom, ja. (*Vzame list in bere na tiho.*)

FELIKS: (*Govori, kot bi bral, ne da bi gledal besedilo.*) ... se tovariš Feliks Smeh, s končano srednjo šolo nadzornika odkopa, končano leta tisoč devetsto tri in šestdeset v Šolskem centru Blokov napredka Kotlina, sekretar mladinske organizacije Blokov napredka Kotlina, za štiri leta imenuje za sekretarja sindikalne organizacije Blokov napredka in se mu za ta čas ne prekine delovno razmerje...

SLAVA: (*Med njegovim recitiranjem teksta ne bere več in ga gleda ter posluša.*)

Saj znaš ta papir že na pamet!

FELIKS: (*Veselo.*) Ko sem ga pa že tolikokrat prebral!

SLAVA: (*Zainteresirano.*) Če boš postal poklicni sindikalni sekretar, te bodo ja drugi sošolci prehiteli in bodo prej postali nadzorniki...

FELIKS: Ja, pa kaj pol? Saj sem bil že dve leti sem že bil mladinski sekretar.

SLAVA: Ne vem? Plača menda ne bo slaba?

FELIKS: Veš da ne! Takoj bom imel plačo, kot nadzornik, ne pripravnik!

SLAVA: No, saj... To se nam bo fajn bo poznalo. Samo za drugimi sošolci boš ostal?

FELIKS: Nič zato. Od tu ni več poti nazaj. Ko si enkrat sindikalni sekretar, se gre samo naprej! Navzgor. Do komiteja.

SLAVA: Če še nisi v partiji!

FELIKS: Pa še bom. Čez mesec dni. So mi že povedali...

SLAVA: A res!?

FELIKS: (*Zanosno.*) Res!

SLAVA: (*Med skokom v njegov objem.*) To pa je novica!

FELIKS: (*V objemu.*) Res dobra novica. Pravo darilo za rojstni dan.

Saj res! (*Se izvije iz objema.*)

Da ne pozabim. (*Pobrska po aktovki in izvleče igračo, malo, pozlačeno, pločevinasto trobento.*)

SLAVA: Zlata je...

FELIKS: Zlata tromba za Slavkov prvi rojstni dan. (*Zatrobi.*)

SLAVA: Neee, ga boš zbudil.

Pa saj je še premajhen.

FELIKS: Ni. Zgodaj je treba začeti... *(Zatrobi ponovno.)*

SLAVA: Joj, si otročji! *(Se smeje.)* Res ga boš zbudil...

FELIKS: Pa ja! Saj ima rojstni dan, kaj bo spal...

(Piskajoč se napoti v drugi prostor, kjer spi Slavko v košarici.)

SLAVA: *(Smeje pohiti za njim.)* Feliks, ne, nooo... Zdramil se bo! *(Odide za njim.)*

SLAVKO: *(Zajoka.)*

(Iz sosednjega prostora se sliši Slavkov jok, Feliksovo piskanje na igračko in Slavin razposajeni smeh.)

*

Isti prostor čez nekaj mesecev

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Nosi sina v naročju in ga skuša zibaje uspavati.)*

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Položi sina v košaro in jo narahlo bolj premika sem in tja, kot ziba.)*

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Pojoče.)* Slavko, Slavko. Slavko, sinko. Naj ti zapojem uspavanko?

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Med sinovim jokom poskusi peti in si sproti izmišlja verze uspavanke.)*

Aja tutaja, ati prihaja. Zaspanček, sladki sinek. Aja tutaja, ati prihaja, tri dni ga že ni, na sestanku sedi. Zaspanček sinek sladki.

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Odide in se čez čas vrne s tremi igračkami. Ropotuljico, gumastim piskajočim zajčkom in pločevinasto igračo, trobento.)*

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Nalahno ropoče z ropotuljico nad košaro.)*

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Vzame zajčka in ga kot lutko prestavlja ob robu košare ter piska z njim.)*

SLAVKO: *(Joka.)*

SLAVA: *(Narahlo trobi na igračko, trobento.)*

SLAVKO: *(Se odzove s kratko prekinitvijo joka.)*

SLAVA: *(Neha trobiti.)*

SLAVKO: *(Ponovno bolj zajoka.)*

SLAVA: *(Ponovi nežno trobljenje na igračko.)*

SLAVKO: *(Postopno neha jokati.)*

(Čez čas oba utihneta. Tudi Slava zadremucka ob košari v kateri spi Slavko.)

FELIKS: *(Pride vidno utrujen. Kapo ima potegnjeno čez ušesa.)*

SLAVA: *(Se predrami, ko zazna Feliksa. Takoj mu nemo nakaže, naj ne govori, ker v košari spi sinek Slavko.)*

FELIKS: *(Nakaže, da bi skupaj odnesla košaro v drugi prostor.)*

(Odnese košaro s pečim Slavkom in prideta nazaj.)

SLAVA: Tri dni..., tri dni te ni bilo! Kaj se je dogajalo?

FELIKS: Ja. tri dni se je vleklo. Skoraj nič nismo spali...

SLAVA: Ves čas ste imeli sestanek?

FELIKS: Ves čas. Sestanek za sestankom. Kar skupaj so se držali. Vsi so kar prihajali in odhajali. Mi z blokov pa smo bili ves čas tam...

SLAVA: Kdo je prihajal in odhajal?

FELIKS: Partijski, sindikalni, člani delavskega sveta in samoupravnih delovnih skupin, iz komiteja, občinskega in okrožnega. Ni bilo ne konca ne kraja. Vsem je bilo treba razložiti in ene še prepričevati!

SLAVA: *(Se zdrzne.)* Kapa! Zakaj je na daš dol? Kapo daj dol...

FELIKS: Saj to je tudi..., ja. Da se ne boš ustrašila?!

SLAVA: Česa?

FELIKS: Saj boš videla, saj ni nič hudega, samo...

(Vleče kapo z glave). Postal sem...

SLAVA: *(Zaprepadena gleda Feliksa.)* Siv si postal?! Kaj ti je?

FELIKS: Nič mi ni. So rekli, da najbrž od živcev.

SLAVA: V treh dneh! Siv! To je nemogoče!

FELIKS: Saj bo najbrž minilo, so rekli. Ko se bo vse to uneslo. Ko ne bo več te živčne vojne.

SLAVA: Kaj se bo uneslo? Kaj se dogaja? Kaj delate na blokih?

FELIKS: Zdaj je pravi čas. To zdaj vsi tako mislimo. Ko eden. Zdaj, ali nikoli. Vse adute imamo v rokah. Četrtri blok smo pognali in zdaj ne morejo več brez nas. Dvesto pet in sedemdeset Mega in sto petintrideset Mega tastari trije bloki, to je skupaj štiristo petnajst Mega. Toliko nima nihče v naši republiki. Zdaj ne morejo več brez nas. Če nas ni, bodo redukcije. In zdaj bomo izdrli največ, kar lahko izderemo. Največ!

SLAVA: Kaj govoriš. O čem? Zakaj si postal siv? V treh dneh!?

FELIKS: Štrajkali bomo, ker nam ne dajo bonifikacij.

SLAVA: Kaj!

FELIKS: Ja. Zdaj je pravi čas. To smo se zmenili, da bo stavka. In vse uskladili v teh treh dneh. Jaz jo moram pa izpeljati. Jaz jo bom vodil. Sindikalni sekretar.

SLAVA: Ti boš vodil? Kakšno stavko? Pri nas ne more biti stavk!

FELIKS: Stavko Blokov napredka bomo izvedli. Da jim bomo dokazali, kako pomembni smo. Da bodo videli! Da bomo dobili bonifikacije in da bo od Blokov napredka še kaj ostalo v Kotlini, ne da gre skoraj vse na jug! To hočemo, enkrat za vselej. Ne da se preklamo iz meseca v mesec.

SLAVA: Kako boš ti? Sam?

FELIKS: Ne sam. Saj zato smo pa premleli vse skupaj v teh treh dneh. Vsi skupaj! Uradno pa bo to vodil sindikat in jaz sem..., saj veš.

SLAVA: A vidiš. Ves čas sem se bala. Kaj če bo kaj narobe? A se je bilo treba ravno tebi izpostavlјati? Zdaj pa je ta stavka naloga sindikalnega sekretarja.

FELIKS: Eden mora!

SLAVA: Saj vem. In vem, da ti zmoreš, da si sposoben, samo – lahko tudi nastradaš!

FELIKS: Saj smo se zmenili. Interno vsi med sabo in vemo zakaj in kako! Naši iz blokov mi bojo vsi stali ob strani. Sindikat tako ali tako, pa partija tudi in mladina. Pa oba komiteja. Občinski in okrožni. Z onimi zgoraj, iz centralnega, pa smo se zmenili, da bodo gledali proč. Drugi, še višji, zvezni, pa ne bodo prej izvedeli nič. Čez noč se bo začelo. En dan po plači.

SLAVA: Saj ni čudno, da si postal siv. V treh dneh!

FELIKS: Vem.

SLAVA: *(Ga objame.)* Ahtej se! Če bo šlo kaj narobe, bojo tebe vrgli med volkove. To zdaj je pa velik težje, kot kopanje premoga!

FELIKS: Vem.

SLAVKO: *(Prične v drugem prostoru jokati.)*

SLAVA: Zbudila sva ga.

FELIKS: Saj bo zaspal nazaj.

SLAVA: Ne bo. *(Vzame igračko trobento in jo ponudi Feliksu.)* Na...

FELIKS: Kaj?

SLAVA: Čisto tiho mu zašpilej na to otroško trombo.

FELIKS: Bo še bolj jokal...

SLAVA: Ne. Ne, ne bo. No daj. Boš videl, da ne bo! *(Ga povleče za sabo v prostor, kjer joče Slavko.)*

(Čez čas se začne nežno piskanje na igračko trobente. Potem Slavko preneha jokati.)

IV. BLOK

ŠOLSKI CENTER BLOKOV NAPREDKA

FELIKS SMEH, sindikalni sekretar Blokov napredka, 34 let.

CENE FAKIN, direktor Šolskega centra Blokov napredka (ŠCBN) Kotlina, 59 let.

Pisarna direktorja z velikim zadnjim uradnim portretom Tita. Leto 1977.

/To leto prične obratovati peti blok napredka, 345 Mega./

Tito na sliki je mrakobnega obraza, v profilu. Gleda v desno in ima na očeh precej zatemnjena očala. Star, deluje utrujeno, a lase in frizuro ima svežo in valovito, kot dvajsetletnik. Civilni suknjič temne barve mu na prsih krasijo tri miniature medalje narodnega heroja.

V ospredju je miza z razgibano maketo velike modernistične novogradnje.

*

CENE: *(Stoji z rokami na hrbtu pred maketo.)*

FELIKS: *(Potrka in ne da bi čakal previdno vstopi.)*

CENE: *(Se ne odziva.)*

FELIKS: *(Tiho zapre vrata in z očmi raziskuje prostor.)*

CENE: *(Se ne pusti motiti in še naprej skoraj nepremično zre v maketo. Samo bežno z zasukom glave proti vratom, ne da bi pogledal gosta, nakaže da se zaveda njegove prisotnosti.)*

FELIKS: *(Grimasa na usta se počasi razleze v nasmeh.)*

Za domovino...

CENE: *(Rutinirano in naveličano.) S Titom naprej... (Sunkovito zasuče glavo proti vratom in vzklikne.) Feliks!*

FELIKS: *(Z iskrenim veseljem in nasmehom strumno stopi proti Cenetu.)*

Zdravo tovariš direktor. Ves čas v pogonu, kaj!?

CENE: *Feliks! Ja zdravo! Glej ga!*

Ves čas, ves čas. Ves čas se kaj dogaja! Taki časi so!

FELIKS: Res je. Tudi zame je tako! Zaključil sem. Z odliko!

CENE: Eno leto je že mimo!? Ne morem verjeti. Ja! Kot bi šel včeraj!

In zdaj si spet naš! Kako se počutiš zdaj? Si že sploh bil doma, ali si prišel kar sem. Na bloke?

FELIKS: Seveda sem bil doma. Včeraj sem prišel. Popoldne..., če bi prej, bi res najbrž prišel kar k tebi! Da se ti pohvalim.

CENE: Pa kar s petko, praviš. Z odličnim!

FELIKS: Z devetko, ja. Saj jo imam s sabo.

CENE: Seveda. Pri nas jo moraš vpisati. Pa na personalni, v delavsko knjižico tudi! Delo pa..., funkcija no, pa tako veš, da čaka na tebe! Pokaži...

FELIKS: *(Seže v aktovko in iz nje potegne list ter ga poda Cenetu.)*

CENE: *(Bere z lista).*

Diploma... Politička škola saveza komunista Jugoslavije Josip Broz Tito. Treća generacija, tisoč devetsto šestinsedemdeset. Drug Feliks Smeh. *(Neha brati.)* Čestitam...

FELIKS: Hvala.

CENE: Pa sad, družje Felikse, malo je čudno ovo vaše ime za partijskog sekretara u takvo važnoj jedinici udruženog rada, kako što su ovi Blokovi napredka....

FELIKS: *(Se smeje.)* Ha, ha, ha,... dobro tolčeš srbohrvaščino... To nam je vsem ostalo, ane!

CENE: *(Vrne smeh.)* Ha, ha, jeste... to ostaje od JNA za uvijek. Tebi iz Bileće, a meni iz Titove garde.

(Se zresni.)

Se pa ne hecam, veš. Ta Feliks je tako zapadnjaško,... nemškutarsko.

Saj vem. Vam, rojenim med vojno so dajali ta imena. Feliks, Fric, Oto, pa Grete pa to...

Zdaj ko boš sekretar bi lahko spremenil v bolj zavedno. Saj veš, po naše. Srečko.

FELIKS: Ne vem, a veš da nisem pomislil!

CENE: Vem. Pa ni veliko dela. Greš na notranje na občino in poveš, pa ti bojo zrihtali vse.

FELIKS: Bom.

CENE: *(Odloži diplomu na mizo.)* Meni jo pusti. Bo prišla ena ponjo in jo vpisala. Pri nas dobiš potem še potrdilo, da to velja, kot za inženirja prve stopnje. Pa okvir ti bojo zrihtale, da jo boš lahko obesil v novi pisarni. Si jo že videl?

FELIKS: Sem. Čisto nova je. Na petem bloku. Na imenovanje pa moram še počakati, da delavski svet predlaga na prvi seji in potrdijo na komiteju.

CENE: Evo sekretar petega bloka in njegovih SDS.

FELIKS: Samoupravnih delovnih skupin.

CENE: Ja! Vodja temeljne organizacije združenega dela bloka pet bo pa Branko.

FELIKS: Branko Jug?

CENE: Ja. Mlade sile na nove bloke. Tako nas ne bo nihče ustavil. Še blok na jedrski pogon ne!

FELIKS: Samo..., saj veš da je za atomski blok Tito položil temeljni kamen!

CENE: Kamen že. Tito je za vse to, kar imamo, celo samoupravno skupnost. Za vse to je on položil temeljne kamne! Ne samo za atomski blok. Pa so Amerikanci vseeno dali samo šeststo dvaintrideset Mega. Mi jih imamo pa že zdaj na vseh petih blokih skupaj sedemsto osemindeset! Veš kaj je to!? In za petico, za teh tristo petinštirideset Mega smo rabili samo pet let! Še ena petletka in bomo imeli tisoč Mega. To! To bo tvoja naloga. Novi blok. Šestica. V pogon mora pred letom petinosemdeset! Zato smo te poslali v Kumrovec! Taglavni bomo mi! Mi! Na premog! Ne pa oni, na jedrski pogon!

FELIKS: Bomo!

CENE: Tisoč Mega! Veš kaj je to!?

FELIKS: Vem!

CENE: Veš kaj je to!? Tisoč mega! O tem se pred naftno krizo nismo upali niti sanjati! Tisoč Mega.

FELIKS: Vem, kaj je to, ja. Tisoč Mega!

CENE: Tisoč mega! To je en Giga! Sanje so resničnost!

FELIKS: En Giga, ja! Sanje postajajo resničnost! Ko ena zguljena fraza. Ampak je res. En Giga so bile vedno naše sanje! Zdaj so pa tu. Na dosegu moje roke!

CENE: (*Hudomušno.*) Še ena fraza.

(*Zresnjeno.*)

Ti je zdaj žal, da si vozil veliki boben? Ni šlo drugače. Korak za korakom je treba. Jaz bom delegat centralnega komiteja, ti si spodaj in imava celo vertikalno pokrito. Če ima človek voljo, lahko gore premika, pravijo. To je samo zmaga volje. Šolo si naredil, sekretar boš, en Giga bomo imeli prej ko v desetih letih.

(*Z roko zakroži nad maketo.*)

In postavili bomo čisto novi internat. Sedanji ni nič v primerjavi z novim. S telovadnico in fitnessom. Da bodo fantje trenirali tudi telesa, ne samo glavo!

FELIKS: (*Zresnjeno.*) Tako je. Volja je vse in pri meni še nekaj drugega. Kar sem spoznal ob tebi...

CENE: (*Ga z zanimanjem pogleda.*)

FELIKS: Vedno sem s trmo in jezo želel, da bi oče, moj pravi oče, videl za moje uspehe. To me žene! To, da me je..., saj ne rečem rad, a videti je že tako. To, da me je zatajil! *(Ublaži.)* No, vešda me ne žene samo to. Partija tudi. Ampak tudi to, pogrešanje očeta! To sem spoznal...

CENE: *(Z levico se v višini glave nasloni na zid tik ob Titovi sliki, pogleda stran od Feliksa, potem skloni glavo.)*

FELIKS: Saj vem, da si mi ti, od prvega dneva tukaj..., stal ob strani in skrbel za moje..., za vse no! Kot oče.

Vem. Samo, jaz sem ga rabil že prej. Tudi to vem zdaj.

(Malo jezavo.) In zato bi mu zdaj vse te uspehe vrgel pred noge, da bi vedel, kaj je zatajil!

CENE: *(Se obrne proti Feliksu.)* Pusti zdaj to. Pozabi. Saj gotovo ve!

Mogoče bo tudi zato fajn, da spremeniš ime. Koristno za družbo bo vsekakor. In potem gremo naprej. Za nas ni ovir! So samo zmage! Samo zmage štejejo!

FELIKS: Prav imaš...

Kotlina, naš čudež je delo naših rok in pameti. In gremo naprej..., samo..., da se ne bi zgodilo kaj hudega...

CENE: *(Začudeno.)* Kaj pa?

FELIKS: Ne vem..., če bi slučajno Tito zbolel. V Kumrovcu se je vse sorte govorilo.

CENE: Kaj se je govorilo.

FELIKS: O Titu in Jovanki.

CENE: Aja! Eh, to vemo. Samo da Tito ne bo umrl nikoli. Nikoli! A razumeš?!

Tudi če bi on osebno, tovariš maršal Josip Broz, ker enkrat bo, saj ni bog, a razumeš? Ampak Tito je večni! Zato bo tudi šesti blok prej, kot si mislijo, pa lahko imajo deset atomskih pogonov. Tito bo večni in mi bomo imeli en Giga!

(S kazalcem ga potrka Feliksa po prsni.) In ti boš njegov šef!

Zato se ti ni bilo treba učiti igrati na zlato trobento. Samo veliki boben moraš voziti, kot sem te učil.

V. BLOK

Takoj po pričetku obratovanja petega bloka, so Cene Fakin, preimenovani Srečko Smeh ter drugi, manj vplivni tovariši iz Kotline, za novo petletko zasnovali izgradnjo šeste enote Blokov napredka. Toda leta 1980 se je zgodi prelom, čeprav se s smrtjo maršala Jugoslavije Josipa Broza, ni spremenilo skoraj nič. Tito je, kot je napovedal Fakin, živel kar naprej. Prelomna točka za Bloke napredka se je zgodila jeseni istega leta, ko so v konkurenčnem atomskem bloku poskusno pognali jedrski reaktor. Zato so se načrti za šesti blok zamaknili v naslednjo petletko in leta 1987 popolnoma zastali. To je leto, ko je prevladalo spoznanje, da so Bloki napredka brez čistilnih naprav in zato ne samo koristni, temveč tudi škodljivi. To spoznanje je narekovalo ukinitve načrtov za šesti blok, ki bi zagotovil en Giga. Namesto tega se je vsa Kotlina pripravljala na izgradnjo čistilnih naprav na četrtem in petem bloku. V nasprotnem je grozila likvidacija Blokov napredka.

Prigradnja ekoloških naprav četrtemu in k petemu bloku je trajala več kot deset let. Blok štiri so rešili 1994, blok pet leta 2000. Tega leta je bila iz ekonomskih razlogov sprejeta tudi odločitev za likvidacijo prvega, drugega in tretja bloka. Tako so v Kotlini ohranili od nekdanjih 755 Mega, še 620 Mega. Nastopi obdobje prevlade atomskega bloka nad Bloki napredka, saj jih je atomski blok prekosil za dvanajst Mega!

To je v Kotlini združilo vse pomembne politike in gospodarstvenike, da so ustanovili neformalno kotlinsko lobistično združenje in ga poimenovali Bloki razvijajo Kotlino, s kratico BRK. Ljudski glas je združenje hitro poimenoval v »Srečkovi brki«, v medijih pa se je od takrat za to združenje vse pogosteje uporabljala besedna zveza »kotlinski lobi«. Njegov cilj je bil na prvi pogled samo eden – vrniti odvzeti primat bodisi z povečanjem blokov štiri in pet, bodisi s ponovnim obujanjem sanj o šestem bloku.

*

DOM STAREJŠIH V KOTLINI

SREČKO SMEH, župan občine Kotlina, 61 let.

CENE FAKIN, upokojeni direktor Šolskega centra Blokov napredka, dementen, 86 let.

BRANKO JUG, ravnokar ustoličeni novi direktor Blokov napredka, 51 let.

NEGOVALKA, Sistemski nadzor. Javna dela, 45 let.

Soba za dve osebi v Domu starejših v Kotlini. Leto 2004.

/To leto sprejmejo odločitev za vlaganje denarja v gradnjo bloka šest./

Cene leži na postelji, v sobi sedi še negovalka, ki bere knjigo. Druga postelja je prazna.

*

CENE: *(Nad odejo premika roke v malo počasnejšem ritmu od običajnega ploskanja na prireditvah, vendar ne tleska, temveč vsakokrat za trenutek prekriža prste, kot k molitvi.)*

NEGOVALKA: *(Bere debelo knjigo.)*

CENE: *(Sklepa roki. Govori hitro, drdra kot molitev.)* Moj blok žal mi je, da te nisem zgradil, žal mi je ker sem delal za drugo golazen. Posebno pa mi je žal, da ga nisem opalil, ko ni vedel kaj hoče, in je pozabil na tebe. *(Utihne.)*

NEGOVALKA: *(Ga pogleda čez bralna očala in ga tako nekaj časa gleda.)* No...

CENE: *(Čez nekaj trenutkov, napne glavo nazaj v blazino in se zastrmi naravnost v strop in razširi roke z navzgor razprtimi dlanmi ter prsti. Hlipa.)* O moj blok! O moj blok! O moj blok!

NEGOVALKA: *(Se s pogledom skozi očala posveti knjigi.)* No, tako ja. Pa je cela modlitvica končana. Zdaj bo pa nekaj časa menda spet mir....

CENE: *(Po nekaj sekundah zopet začne s sklepanjem dlani, v ritmu ploskanja.)*

NEGOVALKA: *(Za trenutek nad očali zopet dvigne pogled na Ceneta.)* A da še ne? Potem pa kar daj še enkrat, no... *(Spusti pogled nazaj na knjigo.)*

CENE: *(Sklepaje roke ponovi.)*

Moj blok žal mi je, da te nisem zgradil, žal mi je ker sem delal za drugo golazen.

Posebno pa mi je žal, da ga nisem opalil, ko ni vedel kaj hoče, in je pozabil na tebe.

(Čez nekaj sekund napne glavo in razširi roke. Hlipa.)

O moj blok! O moj blok! O moj blok!

(Utihne in se umiri. Leži negibno in gleda v prazno.)

NEGOVALKA: *(Odloži knjigo in očala ter stopi k Cenetu. Porine roko pod odejo pri zadnjici.)* A je že kaj teklo...? Ni hudega.

(Pogleda na uro.) Malo še potoči, potem bova zamenjala pleničko... *(Sede nazaj na stol in se vrne k branju.)*

CENE: *(Leži negibno in gleda.)*

NEGOVALKA: *(Bere knjigo.)*

(Nič se ne dogaja.)

CENE: *(Leži negibno in gleda.)*

NEGOVALKA: *(Bere knjigo.)*

SREČKO in, BRANKO: *(Prideta obiskati Ceneta.)*

NEGOVALKA: *(Hitro odloži knjigo in vstane.)*

SREČKO: Saj je zdajle možno..., a ne?

NEGOVALKA: Seveda, saj veste, da za vas, gospod župan..., je vedno lahko. Bom pa potem zamenjala plenico. Bo že počakal, saj se še ne mudi.

SREČKO: Če je treba, lahko greva ven in počakava...

BRANKO: *(Kima.)*

NEGOVALKA: Ne, ne, res še ni treba. Bo že potem. Saj dolgo tako najbrž ne bosta, ko on..., saj veste.

SREČKO: Jasno, jasno. Saj nima smisla dolgo.

BRANKO: *(Zaznavno nelagodje ob pogledu na Ceneta skuša odgnati z nagovorom negovalke.)*

Vi ste pa tukaj ves čas?

NEGOVALKA: Seveda. Sistemski nadzor?

BRANKO: Kako prosim? Sistemski? Od sistema, ali kako?

NEGOVALKA: Zdaj pa jaz vas ne razumem.

Ja, jaz sem ves čas tukaj. Tri smo. Delovno mesto je pa sistematizirano kot nadzor, torej nadzor in nega, samo da sem jaz preko javnih del in vedno čez dan, ker začasno se ne sme ponoči.

BRANKO: A ne spi ponoči?

SREČKO: *(Branku.)* Seveda spi. Podnevi in ponoči in to z odprtimi očmi. Konec je z njim in njegovo politiko, neumno, ha!

(Potem se posveti Cenetu.) Kaj je stari? Vidiš mušji drek na stropu. Oče blokov, ha! Drek, pa oče? Samo na svojo, zdaj posceno rit si mislil vedno! Dobesedno, kurbir pederski!

NEGOVALKA: *(Se dela, kot da ne sliši.)*

BRANKO: *(Zaprepadeno.)* Kaj delaš, Srečko!? Saj te ne razume, tudi če te sliši? Bolnik je...

SREČKO: Najbrž res, ja. Ne razume ničesar. Ampak! Če slučajno karkoli, še tako malo razume, naj sliši zdaj, v svoji posceni plenici. Ko je vse zasral že prej. Da smo ničle zaradi zastarelih blokov. Nuklearci pa v nebesih!

NEGOVALKA: Malo prej je spet molil, veste...

SREČKO: Potem danes gotovo ne bo več.

(Branku.) To moraš enkrat slišat in videt. Crkneš od smeha. Saj, ko sem jaz to prvič videl, sem se tudi vprašal, če res ničesar ne razume?

(Negovalki.) Kako že gre?

NEGOVALKA: Moj blok žal mi je, da te nisem zgradil...

SREČKO: Aha, ja! *(Skuša posnemati Cenetov glas in izgovarjavo.)*

Moj blok žal mi je, da te nisem zgradil, žal mi je ker sem delal za drugo golazen. Pha, ha, ha... *(Buškne v smeh.)* To res moraš enkrat slišat.

NEGOVALKA: Danes ne bo več. Je že.

SREČKO: *(Se zresni in stopi med Branka in Feliksa, k postelji. Lopne Branka po ramenu in govori negibnemu Cenetu..)*

To je naš novi direktor, vidiš. Branko Jug. Ta bo popravil tvoje napake in počistil nesnago za tvojo plaho ritjo in tistim tvojim mehkužnim prejšnjim, na pol direktorjem. *(Vpije v Ceneta.)* Branko Jug! Zapomni si ga! Ta bo postavil pokonci šesti blok. Branko Jug! En Giga! Zdaj bomo dobili en Giga, ki so ga tvoji cagavci zasrali in so se priklonili in kimali zeleni golazni!

Zasukali bomo toliko denarja, da se ti še sanja ne. Če se ti sploh še kaj sanja, truplo! Branko Jug! Si slišal. Ne tisti tvoj mušji drek na stropu. Saj vem, da slišiš. *(Potem utihne.)*

BRANKO: *(Strmi zaprepaden v Feliksa.)*

NEGOVALKA: *(Se dela kot da ni slišala nič.)*

SREČKO: *(Negovalki.)* Po moje pa dober sliši. In razume. Samo zaprl se je vase, ko ve, da je postal samo še telo za plenice menjat. Konec je z njegovo dobo.

(Pokaže negovalki na Branka.)

Tudi vi si zapomnite to ime. Vsi bodo pisali o njemu. On bo zgradil šesti blok. Naš novi direktor. Podpora cele Kotline ima! Vsi, kot eden stojimo za njem. Vsak svoj del bomo pokrili, in on se bo podpisal pod en Giga!

BRANKO: Bomo, ja. Sami bomo potegnili pobudo, da bodo komaj dihali, oni na vrhu!

Bomo...

SREČKO: *(Ga še enkrat lopne po hrbtu)* Tako se govori.

NEGOVALKA: *(Radovedno.)* Novi direktor Blokov napredka? Generalni?

FELIKS: Tako je! Zanj se bo še slišalo. Bo potegnil veter čez Kotlino in naprej!

(Branku.) Greva, jaz sem mu povedal, kar sem mu imel namen povedati.

(Odide brez da bi se še ozrl na Ceneta in negovalko.)

BRANKO: *(Pokima negovalki in stopi za Feliksom.)*

NEGOVALKA: *(Pokima Branku. Zapre knjigo, jo položi na krilo, sname očala in gleda za odhajajočima.)*

CENE: *(Leži negibno in gleda.)*

NEGOVALKA: *(Bere knjigo.)*

CENE: *(Čez čas prične s sklepanjem rok v ritmu počasnega ploskanja.)*

NEGOVALKA: *(Opazi Ceneta in se zavzame.)* O, pa bo še enkrat danes. Če še nista odšla, bi ga lahko videl... *(Se sunkoma dvigne s stola in naredi par hitrih korako, da bi poklicala nazaj Srečka in Brana, potem se v trenutku premisli...)* Eh, brezveze. Saj sta že šla....

(Sede nazaj na stol in vzame knjigo ter očala in ju odloži v krilo. Gleda Ceneta.)

CENE: *(Prične hitro, drdrati kot molitev.)* Moj blok žal mi je, da te nisem zgradil, žal mi je ker sem delal za drugo golazen. Posebno pa mi je žal, da ga nisem opalil, ko ni vedel kaj hoče, in je pozabil na tebe. *(Utihne.)*

NEGOVALKA: *(Neha gledati Ceneta, natakne očala, odpre knjigo in se posveti branju.)*

CENE: *(Napne glavo nazaj v blazino, se zastrmi v strop, razširi roke. Hlipa.)* O moj blok! O moj blok! O moj blok!

*

DRUŽINSKA HIŠA SMEHOVIH

SREČKO FELIKS SMEH, župan občine Kotlina, 61 let.

SLAVA SMEH, županova žena, 64 let.

SLAVKO SMEH, njun sin, 33 let.

Soba z županovim pisalnim kotom. Leto 2004.

/To leto sprejmejo odločitev za vlaganje denarja v gradnjo bloka šest. Za lažjo realizacijo »en Giga« blokov, ustanovijo lobistične združbo Bloki razvijajo Kotlino, krajše BRK./

FELIKS: *(Prelistava osnutke besedil za bližajočo volilno kampanjo, kjer bo nastopil kot kandidat za poslanca v DZ.)*

SLAVA: *(Preko ramen bežno brska po istih papirjih. Vzame en list, ga potegne s kupa in nekaj časa gleda vanj.)* Kaj pa je to...

FELIKS: *(Zatopljen v neki drugi spis.)* Daj mi mir zdajle.

SLAVA: *(Gleda papir in obmolkne.)*

FELIKS: *(Še nekaj časa bere in je videti vse bolj nejevoljen.)* Porkamadona, kaj je zdaj to!
(Odrine papir in vzame mobilni telefon.)

SLAVA: *(Previdno vzame odrinjeni papir, bere in je tiho.)*

FELIKS: *(Pokliče nekoga po telefonu.)* Halo, a sem dobil centralo..., ja, ja. Saj sem hotel volilni štab. Kdo je pisal te ceveje zame?

(...)

Srečko Smeh.

(...)

Kako ne. Smeh! Srečko Smeh.

(...)

Aja. Ja, ja. Feliks ja. Feliks Smeh je zdaj spet, tako kot je bilo včasih.

(...)

Sem, sem. Uradno je.

(...)

Seveda. Na upravni enoti sem uredil. Sam ja! Saj to ne more nihče drug zame.

(...)

Kličem zato, ker me zanima, kako da zdaj tukaj zopet piše za politično šolo v

Kumrovcu. Saj to zdaj nima več nobene veze. Jaz sem potem naredil še visoko šolo za...

(...)

Seveda sem, ampak..., pa saj to sploh ni bila nobena prava šola. Politična šola...

(...)

Ne, ne, ne. To se pa ne morem strinjati. To ni ne laž, ne zavajanje. Pač enih stvari ne povemo... Saj tam tud piše, da sem poročen, pa nič ne piše zraven, kolik sem jih mel pred poroko!

(...)

Ja... Nič ni drugače! To je isto!

(...)

Neee! Glejte, jaz sem po tistem naredil še pravo fakulteto, naravoslovno! Dejte tist Kumrovec prečrtat.

(...)

Čakte, čakte, stranka se je petkrat preimenovala, da je zabrisala sledi, vi bote pa zdaj govorili, da jaz zavajam...

(...)

No, tako ja. Ja, ja! Kumrovec ven, pa je.

(...)

Ja, je. Drugo je kolikor toliko, no... V redu je, ja.

Pa Lojza pozdravite.

Adijo. Zdravo, zdravo.

(Izklopi telefon.)

SLAVA: Kaj je bilo?

FELIKS: Saj ni čudno, da smo na vsakih volitvah slabši, kakršni osli nam furajo kampanjo.

Koga pod milim bogom pa še briga tisti Kumrovec, kjer je itak že davno vse razpadlo.

Še beton je crknil, tile bi pa pisali na flajerje, da sem končal tisto Titovo politično šolo.

Baje zdaj to spet veleče glasove mladih volivcev. *(Se spakuje in posnema sogovornika s telefona.)*

SLAVA: Mogoče pa res.

FELIKS: Ma dej no. Kaj pa mladino briga Tito. Treba jim je obljubit mladinski center pa bife celo noč odprt pa bodo leteli k meni.

SLAVA: *(Pomaha s papirjem.)* Pa preimenoval si se nazaj v Feliksa. A to tudi zaradi volitev?

FELIKS: Logično! Srečko je..., tako otročje. Feliks je bolj resno. Bolj svetsko. Feliks!

Pa ostro in odločno. Take imajo ljudje radi. Odločne. Ne pa Srečkote.... *(Se pači.)*

SLAVKO: *(Pride, pripravljen za na pot.)* Ej, starca! Grem!

FELIKS: Kam že greš? Si ja šele prišel!?

SLAVA: Tri dni je že doma. Saj sploh ne veš...

FELIKS: Ja in?

(Slavku.) Kam greš?

SLAVKO: *(Se malo pomrači.)* Kam, kam? Domov, saj veš...

FELIKS: Vem. Tja v močvirje. Pa saj si tukaj tudi doma. V Kotlini!

SLAVKO: Ha..., seveda sem, no ja.

FELIKS: Mogoče bi šel kaj z mano. Na turnejo. Za kampanjo.

SLAVKO: Veš kaj..., Ja! Če mi vaši plačajo, tako kot tistim piarivcem, ki vam pišejo puhlice.

FELIKS: *(Molči.)*

SLAVKO: *(Se že obrača proti izhodu. Tolažeče.)* Saj še bom prišel. Pred volitvami še enkrat.

Prav gotovo.

SLAVA: Takrat ne bo imel časa...

FELIKS: *(Vskoči Slavi v besedo.)* Pa vpisal si naprej? Kaj že?

SLAVKO: Saj veš kaj!

FELIKS: Matematike že ne...

SLAVKO: Ne.

FELIKS: Potem bo težko v Kotlini. Zdaj samo moja beseda tudi ni več zadosti... Če bi imel matematiko, to je tudi tako..., naravoslovno. Ni strojništvo, seveda ni. Ali pa elektro tudi ne. Če bi imel matematiko, bi še šlo. Tako pa..., samo z glasbeno akademijo..., pa ne morem.

SLAVKO: Saj to sva že obdelala, a ne!? Jeseni bom rekel adijo močvorniški megli. Prezimil bom v Lizboni. *(Gre in spotoma še govori.)*

Bom držal pesti, da prideš v parlament... Adijo. *(Odide.)*

FELIKS: *(Lopne z dlanjo po volilnih materialih.)*

Zato! Zato moram kandidirat. Ker se na svojo kri ne morem zanest. Sam bom moral potegniti do konca. *(Pokaže za sinom.)*

On bi lahko postal direktor šestega bloka. Moj sin! Pa sem ga moral dati v roko tistemu priliznjencu Jugu, ki je zlobiral celo Kotlino. Vsi so mi ga rinili naprej. Nisem imel kaj izbirat! Če bi pa lahko rekel, da bo moj sin, bi bili pa vsi tiho! Pa ne morem zdaj dati komando, v tem času in tem zajebanem kapitalističnem sistemu, da mora biti naš Slavko direktor, če je muzičar!

SLAVA: *(Iskreno tolažeče.)* Mogoče je pa boljše tako...

FELIKS: (*Živčno.*) Bolje! Pa ti veš koliko denarja bo šlo v šesti blok. Ta Jug ga bo pograbil, da ga ne bomo videli niti toliko. (*Pokaže figo v zrak.*)

Samo on bo videl kako laufajo finance, mi bomo pa čakali. Pa sem lahko stokrat župan, ali pa poslanec. Bom moral čakati na njegovo dobro voljo!

SLAVA: Pa saj si ti Salvkotu porinil zlato trombo v roke.

FELIKS: Seveda sem mu. Kaj sem pa vedel? Mar bi mu dal fuarti veliki boben, kot ga je dal Fakin meni. Sem najprej mislil, da mi je to kapelnik zakuhal, pa se je potem videlo, da je imel stari druge načrte z mano. Ta je znal bolje od mene. Pravi oče je bil! Samo da se je posral takrat, ko je Tito šel na oni svet. Da moram zdaj jaz, po dvajsetih letih popravljati in držati Kotlino pokonci!

Pa je nimam komu dati v roke, ki bi mu lahko stoprocentno zaupal. Sploh ne vem, kako bom s tem slinavcem Jugom!?

SLAVA: Saj boš znal. Še zmeraj si. A vidiš, kaj vse si že ustvaril!?

FELIKS: Bom ja. Bom!

Zato pa moram na volitve, da si dobim moč v parlamentu! En Giga bo naš pa pika!

Bomo sfukali nuklearce!

Bo že videl foter, koga je zatajil!

*

SKROMANA HIŠKA MARTE SMEH NA ROVTAH

MARTA SMEH, Feliksova mama, 81 let.

SLAVKO SMEH, njen vnuk, 33 let.

Martina kuhinja. Leto 2004.

/To leto sprejmejo odločitev za vlaganje denarja v gradnjo bloka šest. Za lažjo realizacijo »en Giga« blokov, ustanovijo lobistične združbo Bloki razvijajo Kotlino, krajše BRK in za isti namen Kotlina z enotnim nastopom pridobi poslanca v DZ./

*

MARTA: *(Kuri na drva v štedilnik in kuha kavo.)*

SLAVKO: *(Sedi za mizo in jo z zanimanjem opazuje pri brkljanju.)*

MARTA: Jaz jo še zmeraj malo zmeša s knajpom. Stara navada, železna srajca, saj veš. A bi raje čist taprav kofe?

SLAVKO: Ne, ne, oma. Imam tako lep spomin na tvoj kofe, pa ga rad voham..., saj komaj kdaj še pridem k tebi.

MARTA: Pa res, ja. Pa saj ne morš kar naprej dirkat čez tiste klance.

SLAVKO: *(Nasmeh.)* Saj veš, da so zdaj tuneli.

MARTA: Aja, ja. Saj res. Še spomnem ne. *(Nalije kavo in postavi dve skodelici na mizo. Prisede.)*

Tak, ja, vidiš. Pa sem te le nahvalila, da si prišel.

SLAVKO: Je klicala, mama. Da bi ti rada, naj pridem.

MARTA: Slavi sem rekla. Kaj pa čem Feliksu govoriti, ko vse proti pozabi. Ta pa ima toliko skrbi, da bog pomagaj no. Le kako zdrži ves ta cirkus okoli sebe.

SLAVKO: Mu že paše...

MARTA: Najbrž res, kaj pa drugega. Meni bi se zmešalo, v glavi in v riti!

SALVKO: *(Se nasmehne in srebne kavo.)*

MARTA: *(Sklene roke pred sabo na mizo, se nasloni nazaj na stol in se uzre Slavku v oči.)*

Saj kar ne vem prav, kako naj začnem. Kaj takega še nisem imela nad sabo, naj bo bogu potoženo...

SLAVKO: (*Dvigne obrvi...*) Potem je pa nekaj posebnega?

MARTA: Posebnega, posebnega.

(*Potegne iz žepa predpasnika kuverto, na videz malo debelejši in jo rahlo položi pred sebe.*)

Volbenk so zdaj umrli...

SLAVKO: Tastar gospod župnik je umrli?

MARTA: Vešda. Pred kakim mesecem smo jih pokopali.

Pa to tak vsi vejo, da sem jim jaz precej pomagala prej, nu zdaj, pa jim prala, pa mal gospodinla. Velik tak ni blo treba, ko so znali gospod sami precej naredit.

(*Malo pomolči in tiše doda.*)

Pa dobra sma si bla vse skoz.

Pa pol ko so umrl, so nekaj denarja pustil za sabo, mendej noben ni vedel za njega, ker so ga bojda dobili za odškodnino, ko so bli prejšnje cajte v restu.

(*Premolk.*)

Tak se mi vsaj zdi, čeprav ne zastopim, zakaj bi dobili odškodnino, ko men se le zdi, da niso bili zarad politike zaprti. Pa zdaj tud ni več važno.

Par dni, preden so izdihnali, so me dali poklicat in sem šla h njim. Tej sma tazdnjič govorila. Pol so mi pa dal v roke tole pa rekli, naj jaz ponucam, da to že ni od cerkve, da je to njihov denar, da so ga on skup spravili. Kako pa kaj jih pa nisem spraševala.

Pa kolker boš zanucala, boš zanucala, drugo pa pobu dej, Feliksu, pa povej mu vse, kako je blo z nama, so še rekli na koncu.

(*Položi dlan na kuverto.*)

Tu noter je pa nalistanih pet taužnt evrov!

SLAVKO: (*Začudeno.*) Kaj?

MARTA: Pet taužnt, ja. To je skor deset taužnt nemških mark, če se prav spomnim.

SLAVKO: (*Malo pomisli.*) Vešda!

MARTA: No, pa jaz vem, da ne bom mela smrtnega greha, če zadne vole Volbenkove ne bom čist točno izvršila, ko Feliks tega gnarja pa ne nuca. On ma svojega toliko, da ne ve, kam z njim!

Pa sem študirala in sem se namenla, da bom ta denar teb dala. Če bi pa ti slučajno rekel, da ne..., pa se mi zdi, da ne bi bilo prav, če ga ne bi vzel...

Pa če bi vseeno rekel, da ga nočiš, tej bi ga pa ročno na karitas nesla.

SLAVKO: (*Nejeverno krili z rokami in nekaj časa ne ve, kaj bi rekel.*) Če mi ga boš dala, vešda ga bom vzel. Samo morava to napisati, pa preko računa položiti, da se bo vedelo, da si mi to dala ti.

MARTA: Nič ni treba pisat niker. Bo čisto zadosti, da jaz pa ti vema. Sam to se mi zdi, da če ti denar dam, da ti moram povedat tudi, kar mi je Volbenk naročal, da moram Feliksu rečt.

SLAVKO: Kaj?

MARTA: (*Molči in stiska ustnice.*)

SLAVKO: (*Jo napeto gleda.*)

MARTA: (*Počasi spregovori.*) Sej si nisem mislila, da bo to na koncu takole na mene prišlo nazaj. Sam, taka je bila Volbenkova volja, jaz sem jo samo mal spremenila...

SLAVKO: (*Gleda skrajno radovedno.*)

MARTA: So rekli gospod, drugo pa pobu dej, Feliksu, pa povej mu vse, kako je blo z nama. Sinu zapiš, kolikor bo tebi ostalo, je rekel.

SLAVKO: Sinu, Feliksu. Tvojemu sinu, je rekel?

MARTA: Mojemu ja. (*Obmolkne in zopet stiska ustnice.*)

(*Čez čas tiho doda.*)

Pa njegovemu tudi. Feliks je bil od Volbenka...

SLAVKO: (*Debelo gleda.*)

MARTA: (*Molči.*)

SLAVKO: (*Zajame sapo.*) Od župnika? Župnik je moj star ate...?

MARTA: Kaplan je bil takrat. Mlad, pa silej mu je jezik tekel...

SLAVKO: Oma...

MARTA: (*Molči, in z roko počasi gladi mizo.*)

SLAVKO: Saj ne vem, kaj bi rekel?

MARTA: (*Počasi.*) Saj pa ni treba kaj rečt. Ta denar vzemi, pa zdaj veš, kar je Volbenk hotel da zve Feliks, ampak če boš pameten, boš to obdržal za sebe.

SLAVKO: A še kdo ve?

MARTA: Jaz nisem komu pravila. Nikomr. Pa Volbenk tud ne, kolikor sem ga zastopla.

SLAVKO: Župnik...!

MARTA: Ja. Noben ni brez greha, saj veš, kako piše v svetem pismu. Če je kdo brez greha, pa naj kamen vrže.

(*Premolk.*)

Dvakrat se je spozabil siromak!

(Premolk)

Enkrat z mano, pa še enkrat s Feliksom.

SLAVKO: S tabo., ko sta imela otroka?

MARTA: Ja, bog namej grehe odpusti!

SLAVKO: Kaj se je pa spozabil nad očetom?

MARTA: *(Molči nekaj časa, slednjič tiho pove.)*

To ti pa raj ne bi povedala. Oni so nesli s sabo v grob, jaz bom pa tud. Feliks pa tud najbrž, čeglih še zdaj ne vem, kdo je Volbenka nazanil, da so ga zaprli?

SLAVKO: A zato so ga zaprli? Potem se pa tako ve, kaj je bilo!? Saj mora pisati v sodbi!

MARTA: Ne vem. Jaz nisem brala. Tamle so pa vsi Volbenkovi papirji. Mogoče so od sodišča tud še noter. Sej lahk pogledaš. Sej sta iste krvi. Tako kot midva...

Pa jaz nočem več tega gledat. Tako vem sama za vse, kako je blo.

Tako je blo...

Pa najbrž sem tud jaz bla mal kriva, ker sem Feliksa pelala k njemu, da se je moral spovedat...

SLAVKO: *(Z ihto stopi k omari, kamor je Marta pokazala na debelo kuverto s papirji. Lista po njej in slednjič najde sodbo. Bere. Vmes se nekajkrat malo namuzne, pa se zopet zresni. Nato zloži sodbo nazaj v kuverto in jo odloži na prejšnje mesto, sede k mizi in v enem požirku izprazni skodelico kave.)*

MARTA: *(Molči in počasi, z dlanjo gladi ploskev mize.)*

SLAVKO: Zdaj je to smešno...

MARTA: *(Pogleda Slavka.)* Aja? Kaj pa tej piše?

SLAVKO: Takrat pa ziher ni bilo tako smešno.

Po Titovi smrti je menda na eni sedmini rekel, da je bil Tito že na tisti zadnji sliki pred smrtjo tak, kot bi ga na parah slikali.

Verbalni delikt. Sto triintrideseti člen kazenskega zakonika. Pa je šel v zapor.

MARTA: Aha... No ja, tej je pa koj bil politični. Pol je pa res lahko dobil zato odškodnino...

VI. BLOK

Projekt »en Giga«, šesti blok napredka je tekel po načrtih. Takoj po podpisanih pogodbah in dodeljenih državnih garancijah so cene in stroški začeli strmo rasti. Hitro so se podvojili. Bolj ko se je denarni tok večal, več deležnikov se je priklopilo nanj. Več jih je bilo, bolj so vodilnim v Kotlini projektne zadeve uhajale iz rok. Iz dneva v dan je bilo treba spustiti k denarju več vplivnih posameznikov in ti so imeli za sabo druge vplivne posameznike in začela se je verižna reakcija, ki ni bila več obvladljiva.

Nekje pri polovici tega obdobja se je svetovna ekonomija postavila na glavo. Projekt »en Giga« je že drugič v petdesetih skoraj obstal, a so v Kotlini še zadnjič združili moči in našli rešitev. Prvotni načrt – skupno obratovanje petega in šestega bloka, s četrtem blokom v hladni rezervi, skupaj 1286 Mega, so spremenili. Odločili so se likvidacijo četrtega bloka, samostojno obratovanje šestega bloka in peti blok v hladni rezervi. Tako so obdržali skupaj 1011 Mega, oziroma 1,011 Giga.

Cilj je bil sicer doseže, a likvidacija četrtega bloka je bil hladen tuš za vse v Kotlini in je dodobra pretresel notranjo trdnost združenja BRK, da se je to sesulo in je vsakdo iz tega lobističnega združenja poslej gledal samo še na lastne koristi.

*

ŠESTI BLOK NAPREDKA

FELIKS SMEH, poslanec DZ, tike pred iztekom mandata, 71 let.

BRANKO JUG, direktor šestega bloka v poskusnem obratovanju, 61 let.

Pisarna direktorja šestega bloka. Leto 2014.

/To leto prične poskusno obratovati šesti blok. 666 mega./

*

BRANKO: *(Sedi na direktorskem stolu, skuša ustvariti vtis sproščenosti, čeprav ne more skriti, da je v skrbeh in časovni stiski.)*

FELIKS: *(Sedi pred njegovo mizo, polno nekih dokumentov, prekrižanih nog, sreba kavo in se vidi, da ima časa na pretek.)*

BRANKO: *(Se končno malo umiri, in pogleda resno Feliksa.)*

Jaz zdaj res ne vidim več nobene druge rešitve, kot to!

FELIKS: To, to z nuklerci, boš težko spravil skozi naše vrste.

BRANKO: Ni druge, ti povem. Moramo se bolj tesno povezati. Strateško, če se že ne smemo združiti! Tako bi imeli skupaj ne enega, ampak dva Giga! Bi bili tako tudi za Evropo zanimivi igralci!

FELIKS: Saj ne gre za to! Jebeš ti Evropo. Gre za Kotlino. Za Kotlino! Za nas. Da bomo na sektorju blokov mi taglavni. Zato gre!

BRANKO: *(Živčno.)*

Potem pa naredite red vi, ki ste šlo za to v močvirje, pizda!

Jaz imam vsak dan koga tukaj. Kriminalistom štiri babe komaj nosijo papirje skupaj.

Če ni kriminalistov, pridejo iz holdinga, če jih ni iz holdinga, so tu iz vlade, če niso iz vlade, so lokalni siromaki, če ni župana, pride iz gospodarske zbornice, pol privleče minister na obisk Kitajce, pa francoskega veleposlanika. Če ni Francozov, pridejo bankirji, brišejo kljuko od vrat eden za drugim in vsak ima tavelko aktovko zraven, da bi jim jo nafilal.

Pa ni več! Ni več kešflovina. Ni kje vzeti! Miza je prazna. Investicija končana. Blok šest je zalaufal. Tud drobtinice smo pobrisali z mize. Zdaj bo treba počasi državne garancije unovčit.

FELIKS: (*Nejevoljno, a mirno.*) Ne povzdiguje glasu!

Kaj zdaj mutiš okol garancij. Saj veš, da sem v parlamentu obljubil, da jih ne bo treba nikoli unovčiti. Če ne, ne bi šel zakon skozi!

BRANKO: A zdaj se pa še ti delaš norega. Kako bomo pa vrnilo kredite? Saj si vedel od začetka.

FELIKS: Ja, ampak ne, da se bodo unovčile za čas mojega mandata! To smo se pa tudi zmenili! Moraš verižiti tako dolgo, da bodo volitve mimo.

BRANKO: (*Začudeno.*) A boš še enkrat kandidiral?

FELIKS: Ne vem še...

BRANKO: No, jaz pa vem, da to ni pametna ideja, ker ni več kaj in kje verižiti in ne vem, od kod bom dobil denar za plače že ta mesec. A me razumeš?! Zato jih malo stisni v močvirju. Naj nam dajo še vsaj pol leta dihat. Če ne pač garancije. Ali pa...

FELIKS: (*Mu vskoči v besedo.*) Samo ne govori mi več o nuklearcih. Bom uredil, vse kar bo možno.

BRANKO: Najprej pa unim špicljem z enpeu nataknete uzde. Zdaj niti ne pokličejo več, kdaj bodo prišli. Kar stopijo v mojo pisarno. Še trkajo ne več! Tile iz Kotline pa... brk je razpadel. Polovica jih samo gleda h kateri stranki se bodo predstavili...

FELIKS: To je preživeto...

BRANKO: Najslabše je pa to s premogom. Zdaj pa že jaz včasih ne vem točno, kje smo? A ga je zadosti, ali ne!

FELIKS: Saj imaš pogodbo o redni dobavi.

BRANKO: Pogodbo si lahko zataknem za klobuk, če jih bo res zadrukalo, kot eni govorijo. In ga bo počasi zmanjkalo.

A lahko rečeš, da ga ne bo zmanjkalo?

FELIKS: To je relativno.

BRANKO: Kako relativno?

FELIKS: Če ga ne bomo kopali, ga sigurno ne bo zmanjkalo!

BRANKO: Kako bomo pa poganjali šesti blok, če ne bojo kopali premoga!?

FELIKS: Kupovali ga bomo in prodajali. In vlekli marže. Zato našega ne bo zmanjkalo vsaj še štiriinpetdeset let. Toliko, kot je življenjska doba šestega bloka.

Zato našega premoga ne bo zmanjkalo. Tudi, če ga je premalo.

BRANKO: Kaj pa če to zvedo novinarji?

FELIKS: Novinarji so naši.

BRANKO: Kaj pa če vseeno pride na dan?

FELIKS: Kaj, kaj, kaj... eden bo šel za par mesece sedet..., ha, ha!

BRANKO: Ti se lahko zajebavaš, jaz pa odgovarjam osebno! Kazensko!

FELIKS: *(Se zresni.)* Ne bomo te pustili samega. Ne skrbi. Samo ne sanjaj o združevanju z nukleraci, pa bo!

BRANKO: *(Molči.)*

FELIKS: Zdrži in porini, da bo čim prej vse pripravljeno za prevzem in za redno obratovanje. Potem se bo hajka umirila. Garancije bomo takrat v miru unovčili in mi bomo spet trdno na svojem konju.

BRANKO: Ti si ja lahko miren, ker si na varni strani radarja. Jaz pa ne! Danes mora imeti človek plan be in vedno nove cilje.

Tudi ti si imel svoj cilj. En Giga.

Jaz ga imam tudi.

FELIKS: To je...?

BRANKO: *(Ga pogleda izpod čela in reče tiho ter odločno.)* Dva Giga na dolgi rok!

FELIKS: *(Vzklikne.)* Ja...!

Tako se govori.

DRUŽINSKA HIŠA SMEHOVIH

FELIKS SMEH, poslanec DZ, tike pred iztekom mandata, 71 let.

SLAVA SMEH, Feliksova soproga, 74 let.

SLAVKO SMEH, njun sin, 43 let.

Dnevna soba. Feliksov pisalni kot sameva. Večer je. Leto 2014.

/To leto se začne na videz resna preiskava o napakah pri financiranju izgradnje šestega bloka./

*

SLAVA: *(Sedi. Potem gre k oknu, gleda nekaj časa ven, nato spusti roletu in sede nazaj, kot je bila prej.)*

FELIKS: *(Vstopi. Na glavi ima kapo. Na videz utrujen. Brez besed sede blizu Slave. Nasloni se nazaj in zapre oči, kot da želi zadremati.)*

SLAVA: *(Molči.)*

FELIKS: *(Nepremično sedi in miži.)*

SLAVA: Kaj je?

FELIKS: *(Odpre oči, vzravna telo, sname kapo. Popolnoma siv je.)*

SLAVA: *(Se zdrzne.)* Tako si posivel, kot takrat. Za štrajk...

FELIKS: Ja.

(Vstane in si natoči dobro merico žganice. S kozarcem v roki sede nazaj.)

SLAVA: *(Gre in si natoči tudi ona. Stopi k njemu in na rahlo trkne s kozarcem v njegov kozarec.)*

Samo da so te spustili. Tri dni samo poročila poslušam. Ti pa Jug, pa ti pa Jug pa šesti blok pa milijoni...

FELIKS: Ja. Posivel sem, kot takrat. Samo zdaj bo pa mir.

SLAVA: Misliš?

FELIKS: *(Odpije malo pijače.)* Vem.

SLAVA: Pa lasje se ti bodo popravili..., kot takrat.

FELIKS: A ne! Zdaj se pa ne bodo več popravili. Sivi bodo ostali. Zdaj sem zadosti star.

(Pomolči.)

Za vse..., prestar sem postal za ta šport.

Nič. Umaknil se bom. V penzijo bom šel. Ne bom več kandidiral.

SLAVA: Ja! Menda ja!

FELIKS: Aja...?

SLAVA: Ja menda ja, no!

FELIKS: (*Zavzdihne.*) Ma ja..., dovolj je bilo. S tem blokom še zaključimo, potem pa penzijon. Če bi vsi dali toliko od sebe kot jaz, bi se cela Kotlina po zlatu valjala!

SLAVA: (*Molči.*)

FELIKS: (*Molči.*)

SLAVA: Slavko je tu. Skrbelo ga je zame.

FELIKS: Za tebe? Kaj pa je bilo tebi hudega? Še meni ni blo, pa bi ga zate skrbelo...

SLAVA: Nisi poslušal radija in televizije. Bral... Veš kako so nas vlečili po zobeh. Tudi Slavkota, ne samo tebe in mene.

FELIKS: Saj zdaj bodo pa vsi utihnili...

Kje pa je?

SLAVA: Ne vem. Daleč ni.

FELIKS: (*Molči.*)

SLAVA: Juga pa niso spustili? Begosumnost in možnost vplivanja na priče, so rekli. Pa tri milijone so mu našli v sefu, pa je rekel, da ne ve, od kod so. A je to mogoče, da ima človek tri milijone v sefu, pa da ne ve od kod? Nemogoče!

FELIKS: (*Molči.*)

SLAVA: No, kaj? A je res? A je to možno sploh? Ali so mu jih podtaknili?

FELIKS: (*Molči.*)

SLAVA: (*Molči.*)

FELIKS: Kradel je ko sraka. Zadnji čas, da smo ga..., da so ga uhvatili. Ta bi še mamozabarntal, da ne govorim o šestem bloku in celi Kotlini. Vse bi spravil v bankrot!

SLAVKO: (*Pride.*) Kdo., pa ne mi govorit! Vsi ste isti. Oni v močvirju in vi tukaj v Kotlini...

FELIKS: Ne govori, ker ne veš nič...

SLAVKO: Še dobro da ne vem...

(*Skrbeče.*) Kako si.

FELIKS: (*Ga pogleda in skomigne z rameni.*)

SLAVKO: Se boš spravil k sebi? Si v redu?

FELIKS: Ja, bo v redu. Samo naspati se moram.

SLAVKO: Veš kaj sem te mislil vprašati..., če bi ti mene takrat spravil za direktorja bloka, a bi mene tudi peljali vklenjenega v lisice in z marico v močvirje?

FELIKS: Saj ti pa ne bi kradel!

SLAVKO: Kako veš, da ne bi!?

A tebe se od te milijarde pa pol tudi ni nič prijelo? Če si bil od vsega začetka zraven?

FELIKS: *(Ga srepo pogleda.)*

SLAVA: *(Vstane in namigne Feliksu.)* A boš šel počivat?

FELIKS: *(Ignorira Slavo in se prisili v nasmeh.)* Toliko se me je prijelo, da ne vem koliko.

Saj najbrž že piše v dnevnikih.

SLAVKO: *(Se nasmeje in hitro zresni.)*

Direktor Jug bo pa zdaj žrtveno jagnje, ali kako?

FELIKS: *(Vzroji.)* Veš kaj, on ni bil nobeno jagnje. Z nuklearci je hotel povezati naše Bloke napredka. Vse, kar smo gradili tu v Kotlini šestdeset let, jo postavil na kocko. Za svojo nenasitno rit.

Ni prvi, ki sem ga spravil za rešetke, če že hočeš to slišati!

(Nastane nekaj grobne tišine.)

Ja. V močvirje so ga peljali! Branka Juga!

(Poudarjeno.) Bivšega direktorja Blokov napredka. V lisicah!. Da bodo vsi, ki ga bodo jutri videli na naslovnica vedel, kdo ima ključke od lisic! Je že prav, da so ga!

Takih ne rabimo tukaj, v Kotlini. Zdaj pa lahko združuje nuklearce z enpeujevci tam, v priporu.

(Molk. Potem doda tiše.)

Pa sem mu lepo rekel.

Dva Giga ne bo šlo!

SKROMANA HIŠKA MARTE SMEH NA ROVTAH

FELIKS SMEH, upokojenec, Martin sin in Slavkov oče, 71 let.

MARTA SMEH, Feliksova mama, 91 let.

SLAVKO SMEH, njen vnuk, 43 let.

Martina soba. Leto 2014.

/ To leto se Feliks politično upokoji, njegov sin Slavko sprejme odločitev za daljši odhod v Ameriko, kjer se angažira kot poklicni trobentač.

Kljub domnevnim velikim finančnim malverzacijam med gradnje, prične poizkusno delovati šesti blok napredka. /

*

MARTA: *(Leži v postelji. Neprisebna in mirna.)*

FELIKS: *(Sedi ob njej. Vstane, odpre okno. Sede nazaj. Sedi nekaj časa in ko se mu zazdi, da je dovolj prezračeno, zopet vstane in zapre okno.)*

SLAVKO: *(Pride.)* Dober dan...

FELIKS: *(Pokima.)* Zdravo.

SLAVKO: Bedi?

FELIKS: No ja... Bedi, bedi.

SLAVKO: *(Stopi k Marti in jo narahlo strese za rame.)* Oma, omica, kako si?

FELIKS: *(Sočutno.)* No, saj mogoče pa vseeno malo razume. Kdo ve, kako je to v resnici?

SLAVKO: Kaj pa vem. Meni se zdi taka, kot prej.

FELIKS: Saj je taka. Se pač..., počasi poslavlja.

(Premolk.)

Pa na drugačen način. Ne tako kot ti, ki boš odpotoval.

SLAVKO: Kdo ve... Čisto lahko, da je danes vidim zadnjič?

FELIKS: Ne govori..., kaj pa če res kaj razume? Ne govori tako...

SLAVKO: Ne bom...

FELIKS: *(Gre in odpre okno.)*

SLAVKO: *(Molči in gleda Marto.)*

FELIKS: *(Sede nazaj na stol.)*

SLAVKO: *(Kot prej Marto, zdaj narahlo potrese za ramena Feliksa.)*

Pa ti. Si v redu? Si se že kaj navadil mirovati?

FELIKS: Pogrešam gužvo in službo, ja...

SLAVKO: Pa vseeno gre brez tebe, vidiš! En Giga laufa!

FELIKS: *(Malo zanosno, spregleda sinovo navihanost.)*

Laufa moj šesti blok, laufa.

Celo kariero sem vložil vanj. V ta en Giga. Vem, da se zafrkavaš! Samo to, kar sem rekel, je res!

SLAVKO: Saj vem, da je res no. Pa malo te moram pohecat.

FELIKS: Pa niso hecei, veš! Branko še zdaj sedi in bo odsedel svoje, ziher.

SLAVKO: Saj ni čudno, ko je pa državo skoraj spravil na kant s tem šestim blokom. Kot bi bil ves suhega zlata!

FELIKS: So tudi koristi. Če ne bi bilo tega šestega bloka, bi Kotlina propadla.

SLAVKO: Hja, Kotlina. Tukaj ste res za sebe.

Noro, res.

To se šele potem dobro vidi, ko gre človek ven iz te Kotle.

Otok blaginje in blokov napredka sredi razburkanega morja. Dobri ste...

FELIKS: Pa smo res...

SLAVKO: Zato pa jaz grem. Na ono stran tega razburkanega morja. Čez lužo....

FELIKS: Ne bova zdaj o tem.

SLAVKO: *(Molči.)*

FELIKS: *(Molči.)*

MARAT: *(Se prične nekaj kobacati pod odejo, kot bi hotela ven, potem s težavo dvigne roko do čela in se začne s palcem drgniti nad očmi.)*

FELIKS: *(Jo prime za tresočo roko in ji pomaga pokrižati se. Počasi, kot vleče križe s palcem, zraven govori.)*

V imenu očeta in sina in svetega duha.

(Potem ji spravi roko pod odejo.)

MARTA: *(Obmiruje.)*

SLAVKO: *(Začudeno.)* Pokrižal si jo ti? Saj nisi veren. Pa molit..., bi še znal?

FELIKS: Ne vem. Najbrž ne. Sem pa znal vse. Heh, kako me je dresirala s tem!

Zakaj je ne bi pokrižal? Saj je skoz in skoz verjela v boga. Pa čeprav mi je toliko hudega naredila s tistimi spovedmi!

SLAVKO: Samo ti pa ne!. Ti! Ti ne veruješ, pa jo vseeno križaš?

FELIKS: Zakaj je pa ne bi!? Jaz tako ne verujem, nje pa tudi ne more škoditi.

SLAVKO: *(Se nasmiha.)*

FELIKS: *(Se zavrti na stolu proti Slavku in se zavzame.)*

Ti se pa ne smeš. Če ne bi bilo nje in njene vere v boga, bi se ti zdaj ne spravljal v Ameriko!

Tam, v tisti rovtarski cerkvi sem se zagledal v zlate trombe iz Jerihe, ko sem bil še čisto majhen in sem hotel igrati na trobento. To, ki jo zdaj igraš ti!

SLAVKO: No ja. Če ne bi bilo trobente, bi bilo pa najbrž kaj drugega. Da grem zato v Ameriko, je težko reči. Tako se je pač zavrtelo vse.

FELIKS: Tako se vrti, ja.

Mi je pa tudi veliko slabega naredila s tistim prismukom Volbenkom, h kateremu me je vlačila, da sem se mu moral spovedovati. Komaj sem čakal, da sem lahko ušel od doma, v Kotlino in v internat!

SLAVKO: Kot jaz v Ameriko...

FELIKS: To je bilo drugače. Jaz nisem imel očeta, ti ga pa imaš!

SLAVKO: *(Se potegne vase.)*

FELIKS: *(Pogleda Marto.)* Nikoli! Nikoli mi ni hotela povedati, kdo je bil oče. Če ne bi bila mama... To ji res zamerim. Mogoče bi zdaj, a zdaj ne more več.

(Premolk.)

Pa ji tudi nisem povedal, da sem najbrž ugotovil kdo je. Sem prebrskal precej udbovskih papirjev našega velikega Ceneta Fakina. Pravi fakin je bil! Bi se dalo po šifrah sklepati, da je imel pravi čas tudi v Rovtah nekaj potomcev! In sem potem kar vzel to domnevo. Saj mi je tudi bil od prvega dneva v Kotlini, kot pravi oče. Brez njega bi jaz ne bil to kar sem. Zato sem pa uresničil njegove sanje. En Giga so bile njegove sanje, ne moje.

In prav je imel.

Nič me ni ustavilo. Še v arest sem pošiljal ljudi. Ti lahko veš, zdaj, ko boš odšel. Zato so se me pa bali. Volbenka prej, v oni državi, Branko Jug pa zdaj sedi!

Volbenk, ker je svinjarijo delal, Jug pa zato, ker nas je hotel okrog primesti in tujcem prepustiti šesti blok!

SLAVKO: *(Prekrivajoč vznemirjenje.)* Pa si prepričan, da je bil Fakin res oče.. in moj stari oče?

FELIKS: *(Premolk.)* Nisem.

Ampak zadosti vem, da bi lahko bil in to je čisto dovolj. S tem lahko živim.

SLAVKO: A za to je pol šlo? Da dokažeš očetu, da zmoreš? Ne za denar!

FELIKS: Za vse je šlo. Za očeta. Za mene. Za tebe.

SLAVKO: (*Molči.*)

FELIKS: Pa za denar..., a ti veš, koliko ima naloženo v Švici!?

SLAVKO: (*Molči še kratek čas.*) Ne vem...

FELIKS: Nihče ne ve!

KONEC